

มารยาทและวัฒนธรรมไทย

บันทึกสรุปจากการอภิปรายในวิชา วาทยาศาสตร์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ ๒

พินทร รุกขรังสฤษดิ์ วัฒนา อธิคุณ อัจฉรา สลาพร

จิราวัลย์ ศิริโชค ยอดฤดี เทพรานนท์ อัจฉรา บุญชู สุพรรณิ นากปะนันท์ จิราภา วัฒนจริยา

เหตุที่ได้มีการอภิปรายเรื่องมารยาทและวัฒนธรรมไทย เพราะเรื่องนี้เป็นสิ่งที่บรรพบุรุษทิ้งไว้ให้คนไทย จึงจำเป็นต้องรักษาให้คงไว้ซึ่งวัฒนธรรมของไทยด้วยความภาคภูมิใจ

ก่อนอื่นเราต้องทราบความหมายของวัฒนธรรมเสียก่อน วัฒนธรรมก็คือวิถีการดำเนินชีวิตของกลุ่มชนกลุ่มหนึ่ง วัฒนธรรมระดับสูงเรียกว่า อารยธรรม วัฒนธรรมแบ่งได้ ๔ ประเภท

- ๑ คติธรรม วัฒนธรรมเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ทางพระพุทธศาสนา ศีลธรรม
- ๒ เนติธรรม วัฒนธรรมทางกฎหมาย และระเบียบประเพณีซึ่งยอมรับนับถือกัน
- ๓ วัตถุธรรม วัฒนธรรมทางด้านวัตถุ
- ๔ สหธรรม วัฒนธรรมทางสังคม

วัฒนธรรมทางค่านคติธรรม เป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับหลักการดำเนินชีวิตในสังคม ที่ทำให้สังคมอยู่ได้โดยปรกติสุข แต่ในปัจจุบันวัฒนธรรมทางค่านนี้เสื่อมลง คนส่วนใหญ่ไร้ศีลธรรมและห่างไกลจากศาสนา มีความเห็นแก่ตัว ซิงคิงเห็นกัน

วัฒนธรรมทางค่านเนติธรรม ปัจจุบันนี้วัฒนธรรมทางด้านต่าง ๆ เสื่อมลงมาก โดยเฉพาะวัฒนธรรมทางค่านจิตใจ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สังคมจะต้องมีแนวทางการปฏิบัติร่วมกันเป็นกฎบังคับ เพราะการที่เราทำอะไรที่เกิดจากความรับผิดชอบชั่วดีนั้นน้อยนัก คนเรามากทำตามความเคยชิน ถูกอบรมสั่งสอนมาอย่างนั้น และส่วนมากกลัวการลงโทษมากที่สุด เมื่อเป็นเช่นนั้นสังคมจะอยู่ได้อย่างไร ถ้าไม่มีวัฒนธรรมทางค่านเนติธรรม

วัฒนธรรมทางค่านวัตถุธรรม เป็นวัฒนธรรมทางด้านวัตถุ ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะวัฒนธรรมการแต่งกายของไทยเท่านั้น ไทยรับเอาวัฒนธรรมการแต่งกายของสากลไว้บ้าง แต่ก็มีได้ละทิ้งวัฒนธรรมการแต่งกายของไทยเสียทีเดียว สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถได้ทรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมการแต่งกาย ซึ่งตามพระราชนิยม มี ๕ ชุด คือ ชุดไทยเรือนต้น ไทยจิตรลดา ไทยอมรินทร์ ไทยบรมพิมาน ไทยจักรี

วัฒนธรรมทางค่านิยม เป็นวัฒนธรรมเกี่ยวกับมารยาทในสังคม กิริยาอาการที่ถือว่าสุภาพเรียบร้อย
เหมาะกับกาลเทศะ เช่น มารยาทการเดิน การนั่ง การยืน การทำความสะอาด มารยาทในการชม
มหรสพ ในการรับประทานอาหาร ในการดูกีฬา การพูด การใช้คำราชาศัพท์ ตลอดจนการเปิดรับ
วิทยุโทรทัศน์ ฯลฯ

วัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ แล้วแต่สมัยนิยม อาจจะมีหรือไม่มีแล้วแต่สังคมจะยอมรับหรือไม่
ดังนั้นการรับวัฒนธรรมของชาติอื่นมา ต้องมีการคัดกรองให้เหมาะกับสภาพความเป็นอยู่ขนบธรรมเนียม
ประเพณีแบบไทย ๆ ที่มีอยู่เดิมแล้ว ไม่ควรรับมาทั้งหมด การกีดกันไม่ยอมรับวัฒนธรรมของชาติอื่น
เลยนั้นเป็นไปไม่ได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องรู้จักพื้นฐานทางวัฒนธรรมของเราให้เสียก่อน ซึ่ง
มีพุทธศาสนาเป็นพื้นฐาน ช่องทางที่จะถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยให้แก่อนุชน หรืออย่างน้อยก็ให้เกิด
ความสนใจขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องบรรจุในหลักสูตรการศึกษาให้มีพื้นฐานทางวัฒนธรรม
รวมอยู่ด้วย

เหตุที่เกิดความสับสนวุ่นวายด้านวัฒนธรรมในเมืองไทยมีอยู่หลายประการ พอจะรวบรวมได้ดังนี้

๑. เรายอมรับวัฒนธรรมต่างประเทศเข้ามาโดยเจตนา จะเห็นได้จาก การรับอารยธรรมตะวันตกในปลายรัชกาลที่ ๔ และรัชกาลที่ ๕
๒. เราปล่อยให้วัฒนธรรมต่างประเทศเข้ามาอิทธิพลเหนือตัวเราโดยไม่รู้ตัว ไม่ได้เจตนา ไม่ได้ตั้งใจ เช่น ในด้านภาษา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ฯลฯ
๓. วัฒนธรรมไทยถูกทอดทิ้ง ไม่ได้ได้รับความสนใจ ไม่มีใครศึกษาให้รู้ถึงต้นเหตุ อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้วัฒนธรรมไทยบางอย่างสูญไป เช่น สถาปัตยกรรม นาฏศิลป์ ศิลปบางอย่างของไทย
๔. เรามองวัฒนธรรมของเราตามทัศนคติชาตินิยม ที่จะต้องมีการถ่ายทอด เราไม่ได้มองด้วยความเห็นคุณค่าเห็นงาม ไม่ได้มองอย่างพิจารณาให้อิงความเหมาะสมสักซึ้ง

ปัญหาวัฒนธรรมไทยในปัจจุบัน เป็นอุปสรรคในการที่จะส่งเสริมให้เจริญยิ่งขึ้น

เท่าที่ได้อภิปรายมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในสังคมมาก แต่ก็เป็น
การยากที่จะใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดวัฒนธรรมให้ได้ผลจริงจัง เพราะวัฒนธรรมย่อม
มีการถ่ายทอดตัวของมันเอง ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของชาวไทยทุกคนที่ต้องรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรม
ที่งดงามของไทยให้มิได้สูญไป